

Mülki İdarede Bir Arkeolojik Kazı: Sarışın Ve Kara Romanı

Halet Abla Destanı, Bütün Hürriyetler Serbest Bu Akşam, Atlas ve Ateş, Başka Şeylerin Şiirleri ve Olympos Mektupları adlı şiir kitaplarının yazarı Vali İsa Küçük, edebiyat alanındaki yolculuğuna Sarışın ve Kara isimli ilk romanıyla devam ediyor. Kitabı ilk okuduğumda bu roman bitmemiştir, devamı gelecektir düşüncesi oluştu. Yazar, yazmasa bile bu romanın devamını başka bir kaymakam yaşayarak yazacaktır düşüncesi... Sarışın ve Kara'da olaylar bir kaymakamın çevresinde geliyor, ama mekân ve zaman son 50-60 yıldır içinden geçtiğimiz yıllara ve yollara o kadar benziyor ki... Yenileri yaşanacak ve yazılacaktır, yazılmalıdır. Burada önemli olan o yaşanmışlıkların nasıl anlatıldığı, nasıl anlatılacağıdır. İsa Küçük, bu duruma "yaşanmış olaylar yazılmamışsa gerçekleşmiş sayılmaz" diyerek ışıklı bir pencere açıyor ve sanki biz mülki idare amirlerine yaşadıklarınızı yazın çağrısı yapıyor.

Roman değerlendirmesi ve analizi konusunda herhangi bir bilgi birikimim olmadığını ifade etmek isterim. Ben bir okuyucuyum. Bunun dışında 39 yıllık kamusal hayatımda kaymakamlık, 1980 askeri darbe sürecinde kaymakamlıkla birlikte Suruç İlçesinde belediye başkanlığı, mülkiye müfettişliği, İçişleri Bakanlığında Genel Sekreterlik, Valilik ve Danıştay üyeliği görevlerinde bulundum. Dolayısıyla romanın konusuna, mekânına ve kahramanlarına yabancı sayılmam. Bu arada belirtmeliyim ki romanın üslubu, kurgusu ve yazınsal teknikleri konusunda olumlu veya olumsuz görüş bildirmem mümkün olmadığı gibi doğru da olmaz. Romanı okurken duyumsadıklarımı bu çerçevede sizlerle paylaşmak istedim

Sarışın ve Kara Romanı'nın, mülki idare amirlerinin eşlerine ithaf edilmesi başlı başına bir incelik. Bence roman, kaymakamlardan önce kaymakam eşleri tarafından okunmalıdır.

Sarışın ve Kara Romanı'nın en önemli özelliği ise Anadolu'nun küçük bir ilçesinde görev yapmış şair bir kaymakamın mesleki ve sosyal yaşamının, yine şair bir kaymakam/ vali tarafından biyografik roman çerçevesinde anlatılmasıdır. Bu edebiyat dünyamızda konu ve öznesi bakımından bir ilktir diyebiliriz.

İmparatorluk dönemlerinden başlayarak yayımlanan ve konularında ağırlıklı olarak kaymakamların hayatlarından kesitlerin yer aldığı romanlara ismen değinmek gerekirse; bunları, Kuyucaklı Yusuf, Yaprak Dökümü, Acımak, Değirmen, Buzlar Çözülmeden (Tiyatro), Yılanların Öcü, İrazcanın Dirliği, Teneke ve Kasabanın Yarı ve benzerleri olarak sıralayabiliriz. Bu saydığımız romanlara bakıldığında anlatılan kaymakam tipleri ile şair kaymakam Çağlar'ın benzerliklerinin olmadığı derhal göze çarpar. Kuyucaklı Yusuf ve Teneke adlı romanları ayrı tutarsak diğerlerinde kaymakamların mizahi ve perişan yaşamları romanlaştırılmıştır. Hiçbirinde Sarışın ve Kara Romanındaki iç konuşmaların derinliği ve zenginliğine rastlamak mümkün değildir. Şair bir kaymakamın yaşamının romanlaştırmasının yanında son elli

yıldaki kaymakamların hayatlarından kesitler sunan Sarışın ve Kara, bu yönü ile önceki kaymakam romanlarından çok ama çok farklı bir yerdedir.

Kaymakam Çağlar, şiire, müziğe, tarihe ve sinemaya ilgi duyan, şarkıları, türküleri ve şiiri göreviyle iç içe yaşayan bir idarecidir. 1960 sonrası gelişen özgürlük ortamında kendisini işiyle ve toplumun kalkınmasıyla özdeşleşmiş bir kişiliktir. Çocukluk ve gençliğinin erken dönemini İstanbul'da yaşamış olması, taşrada bir denge tutturmasını zorlaştırırsa da O, doğrularının peşinden ayrılmaz. Kaymakam Çağlar, kardeşi Atatürk'e hakaret nedeniyle görevinden atılmış müftü ile kasaba politikacılarının da içinde yer aldığı bir kesimin dümen suyunda hareket eden kimi bürokratlar, bunları kendi çıkarları doğrultusunda kullanan ve kendilerini ilçenin ileri gelenleri olarak niteleyen mütegalibeden oluşmuş "kötülük ortaklığına" rağmen toplumsal gelişmeye katkı yapmaya çalışır.

Romanda Kaymakam Çağlar'ın eşinden kaynaklanan itirazları, yakınma ve sızlanmalar çok iyi işlenmiştir. Mesleğin çileli yönlerinin yanında manevi hazları, tek olmanın bazı ayrıcalıkları olduğu maalesef çoğu mülki idare amiri eşleri tarafından göz ardı edilir. Kaymakamın mesaiye tabii olmaması ile eşlerin haklı beklentileri arasında adil bir denge kurulması iş ve özel hayata kalite ve anlam katacaktır. Bu

Muzafer Dilek
(E) Vali ve Danıştay Üyesi

Roman Eleştirisi

SARIŞIN ve KARA

İSA KÜÇÜK

turkiner

durum taraflarca göz ardı edilme-
melidir. Mesleğimizin yüz akı idare-
cilerinden Vali Hüseyin Öğütçen'in
"Bir İdarecinin Zamanla Yarışı" adlı
anı kitabında koyu harflerle "Benim
yaşantımda, mesleğimin sağlığımdan,
eşimden, çocuklarımdan, her-
kesten ve her şeyden önce geldiğini
söylemiş mi idim" cümlesi yer alır.
Bana göre, bu, bizi doğruya davet
eden bir özeleştirmedir.

İşimizin hastası olduğumuzu, bunu
çok abarttığımızı yıllar sonra anladığımızda nasıl da üzülmüştür. Bir gün Suruç'ta görev yaparken, aniden kaymakamlık makamına giren 6 yaşındaki oğluma Umut'a, kapıyı vurmadan girdiği için, "çık dışarı" dediğimde sessizce çıkışını ve biraz sonra odacıyla gönderdiği kargacık burgacık kurşun kalem yazısıyla "Oğlunu tanımadın mı" diyen notunu okumak gibi bir yaranın acısını hala taşıdığımı burada belirtmeliyim.

Sarışın ve Kara'nın odaklandığı zamandan on yıl sonra aynı atmosferde görev yapan bir idareci olarak kitapta yer alan olayların benzerlerini ben de yaşadım. Örnek vermem gerekirse Reşadiye Kaymakamlığında vali karşıladım. Suruç kaymakamlığı sırasında 25 konuda soruşturma geçirdim. Gazipaşa Kaymakamlığımda ödenek talebinde bulunduğum

bir ortamda vali tarafından verilen yanıtla incindim. Mülkiye Müfettişi olarak yaptığım soruşturma sırasında Çerkeş Kaymakamı hakkında montaj fotoğrafla yapılan ihbarın soruşturması sırasında onun yaşadığı çaresizliğe tanık oldum.

Sarışın ve Kara, 1960'lı yılların taşrasını anlatırken günümüze de ışık tutar. Mesleki kurallar ve hukukun üstünlüğü ilkelerine göre hareket eden kaymakama karşı taşrada etkileyebildiği bir takım bürokrati çeşitli yöntemlerle kendine yandaş yapan, kendilerini ilçenin "ileri gelenleri" veya "eşrafı" olarak niteleyenlerin şikayetleri, kumpasları ve tehditleri romanda ayrıntılarıyla anlatılmıştır. Bu olumsuz ilişkiler ve olaylar biz idarecilere hiç de yabancı değildir. 1965 yılında bir ilçede yaşanmışlıkları konu edinse de esasında 2000'li yıllara kadar uzanan bir kaymakamlık modeliyle birlikte ilçelerde birbirine benzeyen sosyal, ekonomik ve siyasal hayatı anlatır.

Herkesin yaşanmışlıklar bulacağı romanda kurgu ile gerçek bütünleştirilmiş ve insan karakterleri gerçekçi biçimde tasvir edilmiş, taşradaki insan ve insan ilişkileri başarılı şekilde anlatılmıştır. Esasen her türlü tartışmanın dışında kalması gereken kamu görevlilerinin, politik mahfillerde ve ilçede çeşitli kirli işlere bulaşmış insanlarla ortak hareket etmesi, kaymakamı ulu orta çekiştirmesi ilçe hayatında rastlanan davranışlardır. Burada marazi kişilik ön plandadır. Bunlar genellikle ikiyüzlü, insanlardır. Bazen sözlerinin, davranışlarının nereye varacağını kestiremezler, bazen de bilinçli olarak yaparlar bunu. Ger-

çek olaylardan esinlenilerek yazıldığı belirtilen Sarışın ve Kara romanında yaşanmış benzer olay ve durumlar toplumsal gerçekçi yönü ağır basan biçimde aktarılmıştır.

Kaymakamlık/ idarecilik bir tavır mesleği olsa da olumsuz her konuda herkesle aynı anda mücadele edilemeyeceğinin de farkında olunması gereken bir meslektir. Demek istediğim hırsızlar ve kural tanımazlar örgütlüdür. Bunlarla mücadele ayrı ve özel bir strateji gerektirir. Akıllı, zamanı ve hukuku doğru kullanmayınca sorunlarla baş etmek zordur. Kaymakam Çağlar'ın ideallerinin önünü tıkayan ailevi, bürokratik ve toplumsal olumsuzluklara rağmen örgütlü bir kötülüğe karşı sessiz direnişi ustalıklı bir biçimde anlatılmaktadır. Sözümlü dolandırmadan söylese de Kaymakam Çağlar, karşısına aldığı çıkar gurupları ve bunlarla işbirliği yapan kasaba bürokratlarına karşı yeterince donanımlı değildir. Ve "başına bir iş geldiğinde" yalnızdır. Karşısındaki gücü iyi hesap edememiş, o gücün, çıkarları için örgütlü hareket edebileceği gerçeğini göz ardı etmiş ve hayatı bir trajediye dönüşmüştür.

Sonuç olarak Sarışın ve Kara, meslektaşımız tarafından yazılmış olmasının yanında bir dönemi başarılı olarak anlatması bakımından da belgesel niteliktedir. Her okur, mülki idare amiri ya da sokaktaki vatandaş olarak kendisine, yaşadıklarına, duydukları ya da çevresinde gördüklerine ait bir şeyler bulacak, yaşananın, yazılan ve anlatılanın yabancısı olmadığı olaylar olduğunu görecektir.

Karanlığın Yüreği

Künye: Conrad, J. (2011) *Karanlığın Yüreği*,
İstanbul: Can Yayınları

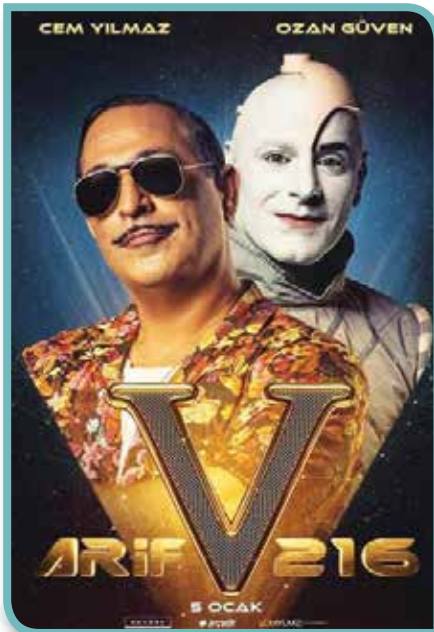
Eserin orijinal adı “Heart of Darkness” ve yazarı Joseph Conrad’tır. İlk yayınlanma tarihi 1902’dir. Eser modern romanın ilk örneklerinden- dir. Aslında hikâye formatında yazılmıştır. Uzun bir hikâye ya da kısa roman olarak nitelendirebiliriz. Eser oldukça popülerdir, hakkında pek çok yazı kaleme alınmıştır. Polonya asıllı İngiliz yazar Joseph Conrad bir denizcidir ve sömürgecilik faaliyetlerine de bizzat Kongo yolculuğunda şahit olmuştur. Bu roman beyaz adamın Afrika yolculuğunu anlatır. Roman beyaz adamın iç sesini okuyucuya yansıtır, gerçi bunu yaparken beyaz adamı kötülemez ancak siyah adama karşı olan önyargısını ve kibrini güzelce yansıtır. Kaleme alındığı yılı temel alırsak bu eser sömürgecilik ve ırkçılık üzerine yazılmış ilk eserlerden biridir diyebiliriz. Bu açıdan bakarsak romanın siyasi yönü yadsınamaz.

Yazar uzun tasvirlerle yer verir. Eserin içerisinde çokça sembolizme rastlarız. Conrad derdini okuyucuya metaforlar aracılığıyla anlatmıştır. Yazarın dili ağdalı ve sanatlıdır. Bu da eserin okunmasını yer yer zorlaştıran bir unsurdur. Ayrıca yine okuyucuları çevirilerden şikâyet etmektedir. Ancak İngilizce dili bu kadar zor olan bir romanın çeviri dili de zor anlaşılır olmaktadır. Romanın karanlık ve boğucu bir havası da vardır. Tüm bunlara rağmen eser yine de oldukça akıcıdır.

Uğur Köfteci
Genç Mülkiyeli

Bir Film

Arif v 216

Cem Yılmaz özellikle Gora ve Arog filmlerinden sonra yaptığı bütün filmlerde yalnızca belirli bir kitleye hitap etti. Bu özel kitle dışında genelde filmleri ortalama altı, vasat filmler olarak kabul edilmekte. Arif v 216 filmi Gora ve Arog filmlerinden aşına olduğumuz Arif (Cem Yılmaz) ve Robot 216 (Ozan Güven)'nın spesifik hikayesi şeklinde ilerlemekte. 216 bir şekilde dünyaya Arif'in yanına gelmiştir ve tek bir isteği vardır. Bu isteği ise eski Türk filmlerindeki gibi sevmek ve sevebilmektir. Arif, Dünyanın 216'nın sandığı gibi bir yer olmadığını anlatmaya çalışır fakat başarılı olamaz ve yeni bir macera başlar. Filmde ciddi bir şekilde eskiye özlem bulunmakla birlikte hem geçmiş hem de günümüze eleştiriler bulunmaktadır. Filmde eski Yeşilçam oyuncularına yer verilmiş olması ve Yeşilçam oyuncularını canlandıran kişilerin iyi iş çıkarması filmi bir üst boyuta taşımış ve "özel kitle" dışındaki insanların da ilgisi çektiğini düşünüyorum. Yönetmenliğini Kıvanç Baruönü'nün yaptığı ve senaryosu Cem Yılmaz tarafından yazılan bu filmin İMDB puanı ise 7.2. Cem Yılmaz sevenlerinin oldukça beğeneceği bir film olan Arif v 216 boş vakti değerlendirmek için kötü bir seçenek olmayacaktır.

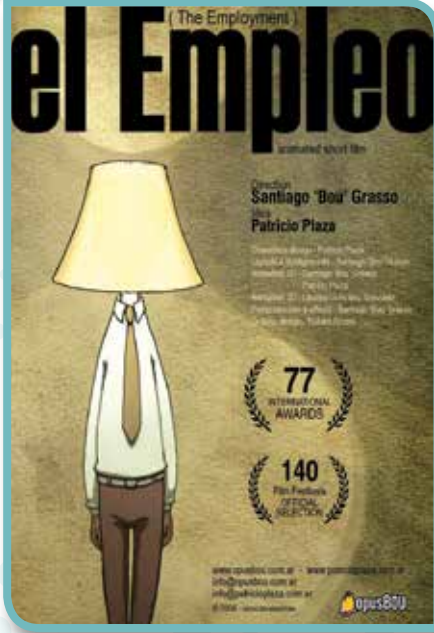
Yönetmen: Kıvanç Baruönü

Oyuncular: Cem Yılmaz, Ozan Güven, Özkan Uğur

Yılı: 2017

Süre: 126 dk.

Bir Kısa Film

El Empleo (İstihdam)

Hepimiz birer abajur olabiliriz. Evet evet yanlış duymadınız. Bu filmi izlediğinizde bana hak vereceksiniz. Film, modern hayatımızda yaşadığımız koşturmacanın bizi nasıl birer metaya dönüştürdüğünü etkileyici bir biçimde ortaya koyuyor. İnsanların başkalarını kullanarak sömürmesi üzerine hayat basamaklarını bir bir tırmandıklarını anlatan film bizlere çok iyi ders veriyor. Bir çok festivalden ödülle dönen bu şahane yapıtın yönetmenliğini Arjantinli Santiago Bou Grasso yapıyor. Harika bir film mutlaka izleyin.

Yönetmen: Santiago Bou Grasso

Oyuncular: Patricio Plaza

Yılı: 2008 (Polonya)

Süre: 6 dakika

7 Santimetre (7 Centimetres)

Sıraya girilmiş, marşlar söylenmiş ve tam sınıfa giderken biri oradan "Hop dur bakalım. Nereye böyle?" diye yolunuzu keser. Saçınız uzun olduğu için bir de sizi sorguya çeker. İşte tüm bunlar lise yıllarında hepimizin yaşadığı bir durum aslında. Bu durum hepimizin yaşadığı için de filmi izlerken Erdem ile hiç zorlanmadan bağ kurabiliyoruz. Onu anlayabiliyor ve sonunda nasıl bu işten sıyrılacak diye merakla izliyoruz. Yönetmenliğini Metehan Şereflioğlu'nun yaptığı bu kısa filmi izleyerek anılarınıza tatlı bir yolculuk yapabilirsiniz.

Yönetmen: Metehan Şereflioğlu

Oyuncular: Özgür Molla, Ali Düşenkalkar

Yılı: 2016 (Türkiye)

Süre: 16 dakika

Filmleri www.kissadanfilm.com sitesinden izleyebilirsiniz. İyi seyirler dilerim.